

I USA er Højesteret en politisk kampplads

Hvorfor er der i USA så hård politisk kamp om udnævnelsen af højesteretsdommere? Og hvorfor går det helt anderledes fredsommeligt til i Danmark?

WEEKENDPANELET

JENS PETER CHRISTENSEN (f. 1956)

Har været højesteretsdommer siden 2006. Forinden professor i stats- og forvaltningsret ved Aarhus Universitet. Har været formand for en lang række lovforberedende udvalg.

De andre medlemmer af Weekendpanelet:

BERTEL HAARDER

EMILIA VAN HAUEN

THOMAS BORCHERT

SAMIRA NAWA AMINI

JEANETTE VARBERG

ELISABETH DONS CHRISTENSEN

I den amerikanske valgkamp har der været hård politisk kamp om udnævnelsen af Amy Coney Barrett som ny højesteretsdommer. Modsætningen til Danmark er slående. For herhjemme hører man knap nok om det, når der udnævnes en ny højesteretsdommer. Og nogen politisk debat er der slet ikke. Hvorfor er der så stor forskel på USA og Danmark?

Svaret er, at den amerikanske højesteret spiller en central politisk rolle. Derfor interesserer de amerikanske politikere sig så meget for, hvem der udnævnes. Det er præsidenten, der med Senatets godkendelse udnævner dommerne. Det giver præsidenten mulighed for at sætte sit præg på det amerikanske samfund mange årtier frem. Det er det, kampen i USA netop har stået om.

Men burde det ikke være sådan, at dommerne helt uafhængigt af politiske eller personlige holdninger holder sig til, hvad loven siger, og afgør sagerne herefter? Sådan er det i Danmark, og derfor er der heller ingen politisk interesse for, hvilke dommere der udnævnes. Men sådan er det ikke i USA.

Forklaringen er ikke, at de amerikanske højesteretsdommere er dårligere jurister end de danske. Men den amerikanske juridiske tradition er en helt anden. Den amerikanske højesterets centrale opgave er at fortolke den amerikanske grundlov.

Når en dansk dommer skal fortolke grundloven, griber han eller hun opgaven an på stort set samme måde, som hvis det var en hvilken som helst anden lov. Dvs. at dommeren læser lovens ord og sætter sig ind i, hvad der har været ment med ordene, da loven kom til verden. Forskellige dommere når derfor oftest til samme resultat.

I langt de fleste sager, den danske højesteret i de senere år har afgjort om væsentlige grundlovs-spørgsmål, har dommerne derfor også været enige. Tvind-sagen blev f.eks. afgjort med dommerstemmerne 11-0. Maastricht-sager-

ne med stemmerne 9-0 og 11-0 og Irak-sagen med stemmerne 9-0.

Sådan er det ikke i USA. Tværtimod. I væsentlige grundlovs-spørgsmål er den amerikanske højesteret ofte splittet i et flertal og et mindretal, og skillelinjen går i vidt omfang mellem, om dommerne er udpeget af en præsident fra det republikanske eller det demokratiske parti. I USA har der været tradition for at opfatte grundloven som et såkaldt levende dokument, som det er dommernes opgave at give kød og blod ud fra det, dommerne selv mener, er tidens behov.

Den linje er der i dag strid om i USA, og den nye højesteretsdommer Amy Coney Barrett hører til modstanderne af opfattelsen om grundloven som "et levende dokument". Men i tidens løb har den opfattelse ført til, at USA's højesteret ofte har erklæret love, der har været vedtaget af de amerikanske delstaters folkevalgte politiske flertal, grundlovsstridige.

Mest kendt er sagerne om abort.

Her har et flertal i den amerikanske højesteret fastslået, at det er grundlovsstridigt, hvis en delstat forbyder eller gør det særligt vanskeligt for kvinder at få abort.

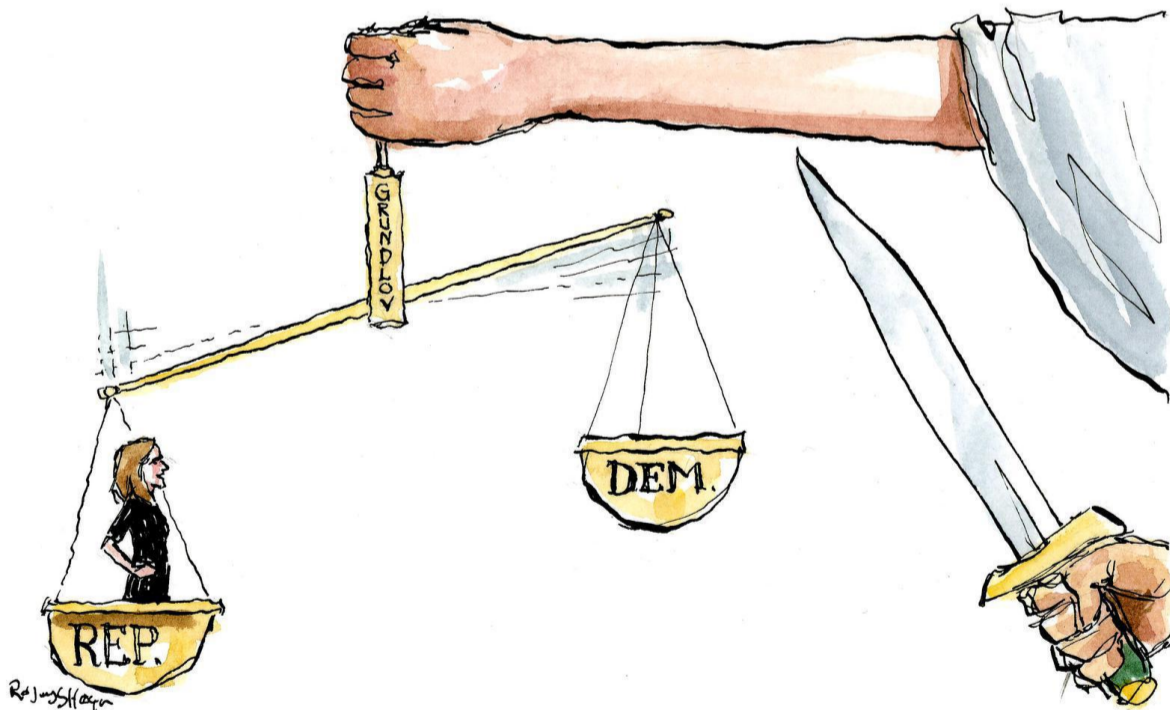
Der står ganske vist ikke et ord om abort i den amerikanske grundlov, men alligevel er et flertal i den amerikanske højesteret nået frem til, at abort i vidt omfang skal være tilladt, selv om de enkelte staters folkevalgte politikere måtte mene noget andet. Det resultat er dommerne nået frem til på grundlag af et abstrakt princip om retten til "privacy". Det er svært at oversætte, men betyder efter ordbogen retten til "privatliv". Princippet står der imidlertid ikke et ord om i den amerikanske grundlov. Dommerne har selv hittet på det.

I Danmark ville vi kalde den slags for "juridisk frihåndstegning". De fleste herhjemme vil nok også mene, at det må være op til de folkevalgte politikere, og ikke dommerne, at bestemme, hvordan abortlovgivningen skal se ud. Men i USA har man tænkt anderledes. Virk-

ningen er, at de amerikanske politikere interesserer sig så stærkt for, hvem der udnævnes som højesteretsdommere.

I Danmark går det helt anderledes fredsommeligt til. Når en ny højesteretsdommer skal ansættes, indstiller Højesteret en kandidat til et særligt uafhængigt Dommerudnævnelseråd. Derefter skal vedkommende til "eksamen" i Højesteret, hvor han eller hun skal deltage i fire sager og vise sig opgaven voksen. For knap 14 dage siden indledte Højesteret en sådan eksamen for to nye dommerkandidater.

Når sagerne er overstået sidst i november, tager Højesteret stilling til, om de tos indsats kan godkendes. I givet fald vil de blive udnævnt af justitsministeren og dronningen. Skulle en journalist ellers opdage det, plejer der blot at stå et par linjer i avisen om, at den pågældende er udnævnt og i øvrigt er en flittig person, og måske at vedkommende i sin fritid slår græs og går tur med sin hund.

Hvor er mændenes stemme i MeToo?

MARKUS VALENTIN JAKOBSEN
journaliststuderende, Brabrand

Jeg har selv været udsat for en seksuel krænkelse på min tidligere arbejdsplads i restaurationsbranchen. Det er ikke nyt, at du som bartender bliver udsat for krænkende adfærd fra gæster af begge køn, og hvis du ikke lærer at sætte dig i respekt, er du ikke særlig længe i jobbet. Hvornår siger man fra uden at tabe ansigt? Vil man hovedet blive taget seriøst som

mand? Det er sørme svært, når en kollega tager på dig og taler om dit private sexliv i gæsternes nærvær.

Da jeg efter længere tid konfronterede min kollega direkte, fik jeg at vide, at jeg var snerpet, og at jeg jo godt kunne lide det. Ledelsen var der ingen hjælp at hente fra, så min løsning var ikke at arbejde, når hun gjorde. I eftertiden satte hun sig selv i en offerrolle, hvor hun bl.a. spillede på sit køn. Det var jo mig, som var kold, uden humor og dybt uretfærdig, hvorimod

hun var lille, sød og uskyldig. Desuden kan en kvinde ikke krænke en mand. Mænd kan godt lide det. Det tog ikke lang tid, før mine kollegaer havde valgt hendes side, og jeg var ude i kulden.

Jeg er sikker på, at problematikken, jeg stod i, også findes i mange andre brancher. Der findes kvinder, som krænker, som bruger sex som et magtvåben for at opnå, hvad de vil. Det er vigtigt, at vi tager sexismen og krænkelse seriøst i

alle brancher, og at vi gør den anden bølge af MeToo til den ligestillingskamp, den retmæssigt bør være. Derfor opfordrer jeg flere mænd til at stå frem med deres historier. Vi skal bryde med forestillingen om, at det kun er mænd, der er krænkere, og sørge for, at vi bliver taget lige så seriøst som kvinder, når de bliver seksuelt forulempet.

Jeg har lært meget ved denne sag. Hvordan jeg selv siger fra, og hvor hurtigt jeg skal sige en stilling

op, hvis ikke ledelsen og arbejdspladsen har min ryg.

Jeg har på ingen måde fundet et personligt facit for lignende situationer, men det er pga. den erfaring, at jeg ikke længere føler mig som et offer, men at jeg har taget magten tilbage og dermed kan gøre en forskel i min hverdag. Så kom nu ind i kampen, mænd. Vis, at vi er lige så stærke som alle de seje kvinder, som står frem, i stedet for, at vi brokker os indbyrdes over, at vi føler os overset eller misforstået.